

**Diagnoza i delimitacja obszaru
zdegradowanego i obszaru
rewitalizacji
w gminie Bogdaniec**

SPIS TREŚCI

I DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH	2
I.1 Ogólna charakterystyka gminy	2
I.2 Sfera społeczna	2
I.3 Sfera gospodarcza	8
I.4 Sfera funkcjonalno-przestrzenna	8
I.5 Sfera środowiskowa	9
I.6 Sfera techniczna	10
II WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI	10
II.1 Identyfikacja obszaru zdegradowanego	12
II.2 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	21
SPIS TABEL	24
SPIS RYSUNKÓW	25

I DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

I.1 Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Bogdaniec położona jest w północnej części województwa lubuskiego. Od strony północnej Gmina graniczy z Gminą Lubiszyn i miastem Gorzów Wielkopolskim, od wschodu z Gminą Deszczno, od południa z gminą Krzeszyce, a od zachodu z Gminą Witnica.

Rys. 1 Położenie gminy Bogdaniec na tle powiatu gorzowskiego.

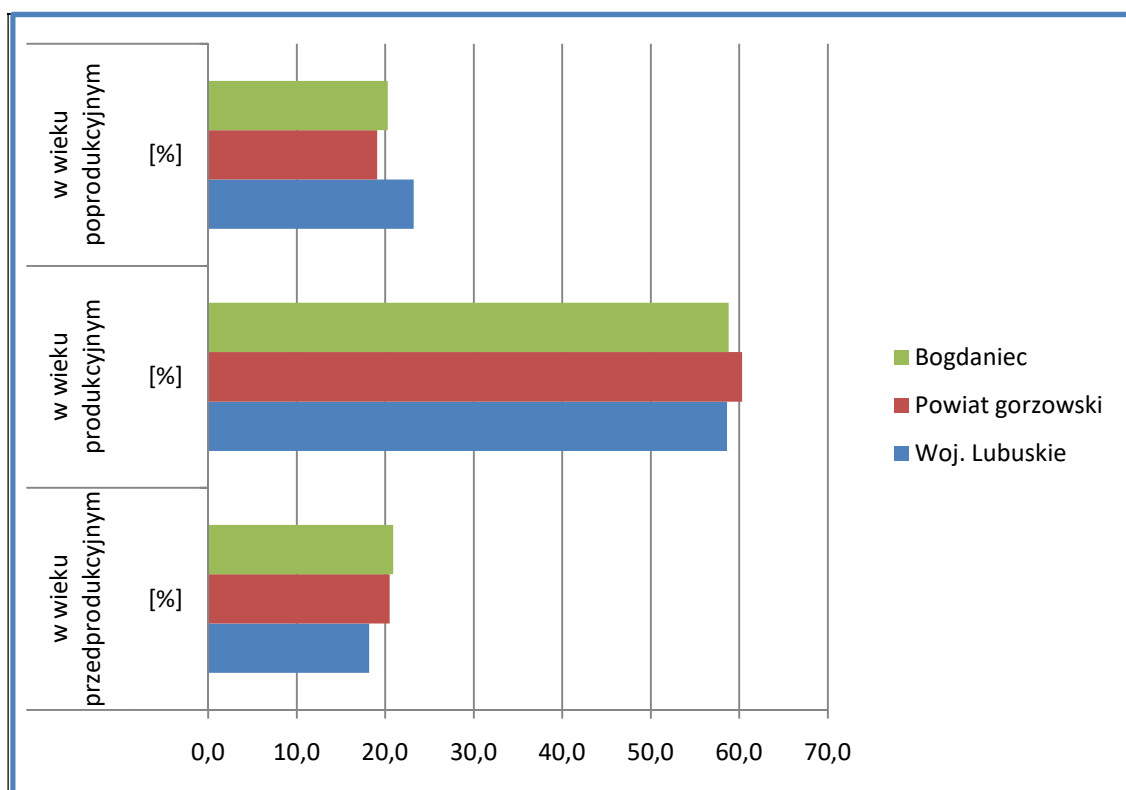
Źródło: <http://gminy.pl/powiaty/81.html> [dostęp: grudzień 2023 r.]

W skład gminy wchodzi 21 wsi sołeckich. Sołectwa na terenie gminy to: Bogdaniec, Chwałowice, Gostkowice, Jasiniec, Jenin, Jeniniec, Jeninek, Jeże, Jeżyki, Krzyszczyna, Krzyszczynka, Kwiatkowice, Lubczyno, Łupowo, Motylewo, Podjenin, Raclaw, Roszkowice, Stanowice, Wieprzyce, Włostów.

I.2 Sfera społeczna

Na koniec 2022r. w gminie Bogdaniec zameldowanych było 6909 osób, w tym najwięcej w miejscowościach Jenin (1673 os. – 24,21% ogółu mieszkańców), Bogdaniec (17,81 os. – 14,77% ogółu mieszkańców) i Łupowo (858 os. – 12,41% ogółu mieszkańców). Gęstość zaludnienia (dane GUS za 2022 r.) wynosiła 64,00 os./km², podczas gdy w powiecie gorzowskim 60,5 os./km², a w województwie lubuskim – 70,10 os./km².

Udział ekonomicznych grup wieku ludności w gminie Bogdaniec w poszczególnych kategoriach nieznacznie różni się od danych z powiatu gorzowskiego czy województwa lubuskiego: udział najmłodszych mieszkańców (w wieku przedprodukcyjnym) jest najwyższy zwłaszcza w porównaniu do województwa (wyżej o 2,7%), wśród osób w wieku produkcyjnym gmina powiatem i województwem przedstawia się bardzo podobnie (różnice na poziomie 0,2 do 0,5%), natomiast udział najstarszych mieszkańców jest niższy niż średnia wojewódzka o 2,9%) i nieznacznie wyższy niż w powiecie.

Rys. 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogólnej ludności [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Analizując szczegółowo dane demograficzne w podziale na miejscowości gminy w 9 miejscowościach udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób jest wyższy niż średnia dla gminy. Najwięcej osób w wieku powyżej 60 lat mieszka we wsi Jenin (453 os. – 27,08% ogółu mieszkańców miejscowości), Bogdaniec (282 os. – 22,91% ogółu mieszkańców miejscowości), Łupowo (193- 22,49% ogółu mieszkańców miejscowości).

Tab. 1 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy Bogdaniec w 2022 r. [%].¹

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy –22,00			
Bogdaniec	22,91	Kwiatkowie	12,99
Chwałowice	16,40	Lubczyno	21,53
Gostkowice	14,81	Łupowo	22,49
Jasiniec	23,19	Motylewo	19,89
Jenin	27,08	Podjenin	21,74
Jeniniec	16,35	Racław	19,76
Jeninek	36,96	Roszkowice	52,17
Jeże	23,73	Stanowice	21,18
Jeżyki	14,71	Wieprzycze	15,27
Krzyszczyna	12,86	Włostów	27,27
Krzyszczynka	25,00		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bogdaniec.

¹ We wszystkich tabelach zaznaczono kolorem miejscowości i przypisane im wartości wskaźników mniej korzystne niż średnia dla gminy.

Natomiast wartość wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym jest wyższy niż średnia dla gminy również w 9 miejscowościach a najwyższe wskaźniki osiąga w Roszkowicach, Jeninku i Jeninie.

Tab. 2 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności wieku produkcyjnym w gminie Bogdaniec w 2022 r. [%].²

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 40,43			
Bogdaniec	43,52	Kwiatkowice	20,98
Chwałowice	29,05	Lubczyno	36,90
Gostkowice	24,62	Łupowo	40,80
Jasiniec	50,00	Motylewo	30,25
Jenin	57,63	Podjenin	37,31
Jeniniec	27,03	Raław	33,16
Jeninek	85,00	Roszkowice	133,33
Jeże	46,67	Stanowice	33,33
Jeżyki	25,21	Wieprzycze	25,81
Krzyszczyna	24,32	Włostów	54,55
Krzyszczynka	41,86		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bogdaniec.

Do negatywnych zjawisk społecznych zalicza się **bezrobocie** – jako jeden z ważnych problemów wymagających analizy określa je również ustawa o rewitalizacji. Mimo, generalnie dobrej sytuacji, problem bezrobocia (jako zjawiska rejestrowanego) dotyka większości miejscowości gminy.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła na dzień 31.12.2022 r. 69 osób. W obrębie gminy niewiele bo tylko 0,99% mieszkańców nie posiada zatrudnienia i zarejestrowało się jako osoby bezrobotne. Najwięcej takich osób (w liczbach bezwzględnych) jest we wsiach: Bogdaniec, Jenin, Stanowice gdzie w sumie mieszka 53,62% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w gminie.

Tab. 3 Udział bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy Bogdaniec w 2022 r. na 1000 osób [%].

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 9,99			
Bogdaniec	8,94	Kwiatkowice	8,66
Chwałowice	3,15	Lubczyno	6,94
Gostkowice	18,52	Łupowo	9,32
Jasiniec	0,00	Motylewo	5,52
Jenin	10,16	Podjenin	8,70
Jeniniec	13,62	Raław	21,28
Jeninek	0,00	Roszkowice	0,00
Jeże	0,00	Stanowice	26,47
Jeżyki	9,80	Wieprzycze	3,82
Krzyszczyna	0,00	Włostów	0,00
Krzyszczynka	0,00		

² We wszystkich tabelach zaznaczono kolorem miejscowości i przypisane im wartości wskaźników mniej korzystne niż średnia dla gminy.

Duże znaczenie ma problem osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ponad 23,18 % zarejestrowanych bezrobotnych nie ma pracy dłużej niż 1 rok, co znacząco utrudnia możliwość ich powrotu na rynek pracy. Szczególnie trudna sytuacja w tym zakresie ma miejsce we wsiach Gostkowie, Lubczyno, Łupowo, gdzie większość bezrobotnych zalicza się do tej grupy.

Tab. 4 Udział liczby bezrobotnych długotrwale w ogóle bezrobotnych w gminie Bogdaniec na 100 osób w 2022 r. [%].

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy –40,43			
Bogdaniec	0,0	Kwiatkowie	0,0
Chwałowice	0,0	Lubczyno	50,0
Gostkowie	50,0	Łupowo	50,0
Jasiniec	0,0	Motylewo	0,0
Jenin	29,4	Podjenin	0,0
Jeniniec	40,0	Raław	14,3
Jeninek	0,0	Roszkowice	0,0
Jeże	0,0	Stanowice	22,2
Jeżyki	0,0	Wieprzycy	
Krzyszczyna	0,0	Włostów	
Krzyszczynka	0,0		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gorzowie Wielkopolskim

Analizując zjawisko bezrobocia warto również przeanalizować strukturę wiekową osób zarejestrowanych. Z tego punktu widzenia istotną grupą są osoby bezrobotne mające więcej niż 50 lat. Z jednej strony rynek pracy nadal preferuje osoby młode (do 30 roku życia), z drugiej osobom powyżej 50 roku życia są mniej elastyczne i mają trudności z szybką częstą zmianą na rynku pracy.

Najwięcej takich osób (w liczbach bezwzględnych) jest we wsiach: Kwiatkowie, Raław, Gostkowie, Lubczyno gdzie w sumie mieszka 45,45% zarejestrowanych bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat wśród osób pozostających bez pracy.

Tab. 5 Udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku w grupie osób bezrobotnych na 100 osób w 2022 r. [%].

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 31,88			
Bogdaniec	18,18	Kwiatkowie	100,00
Chwałowice	0,00	Lubczyno	50,00
Gostkowie	50,00	Łupowo	12,50
Jasiniec	0,00	Motylewo	0,00
Jenin	47,06	Podjenin	0,00
Jeniniec	0,00	Raław	57,14
Jeninek	0,00	Roszkowice	0,00
Jeże	0,00	Stanowice	33,33
Jeżyki	0,00	Wieprzycy	0,00
Krzyszczyna	0,00	Włostów	0,00
Krzyszczynka	0,00		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gorzowie Wielkopolskim

Kolejnym zjawiskiem, który wpływa na analizę w sferze społecznej są zadania z zakresu pomocy społecznej, które realizuje na terenie gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bogdańcu. Ogółem w gminie z pomocy społecznej na koniec 2022 r. korzystało 361 osób³, tj. 5,26 osób na 100 mieszkańców. Najwięcej osób korzysta w miejscowościach: Bogdaniec, Jenin, Kwiatkowie, co stanowi 43% wszystkich korzystających z pomocy społecznej ogółem.

Tab. 6 Korzystający z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w gminie Bogdaniec w 2022 r.

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 5,26			
Bogdaniec	5,28	Kwiatkowie	11,69
Chwałowice	4,10	Lubczyno	4,86
Gostkowice	14,81	Łupowo	2,45
Jasiniec	1,45	Motylewo	3,87
Jenin	3,89	Podjenin	8,70
Jeniniec	3,81	Raław	5,47
Jeninek	2,17	Roszkowice	8,70
Jeże	0,00	Stanowice	11,47
Jeżyki	10,29	Wieprzycze	4,58
Krzyszczyna	8,57	Włostów	4,55
Krzyszczynka	8,33		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gorzowie Wielkopolskim

W sferze społecznej istotne znaczenie ma również poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Obok czynników psychologicznych jakimi jest subiektywny charakter „bezpieczeństwa” czyli jak dana osoba odczuwa sytuacje zagrażające bądź niebezpieczne, można również przeanalizować czynniki „statystyczne” czyli statystykę policyjną. Analizując dane w tym zakresie, pozyskane z Komendy Miejskiej w Gorzowie Wielkopolskim na koniec 2022 roku stwierdzono na terenie gminy 114 przestępstwa i wykroczeń⁴. Najwięcej w Bogdańcu, Jeninie, Łupowie.

Tab. 7 Przestępstwa i wykroczenia na 1000 mieszkańców w gminie Bogdaniec na 1000 osób w 2022 r.[%]

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 16,50			
Bogdaniec	25,18	Kwiatkowie	12,99
Chwałowice	6,31	Lubczyno	17,36
Gostkowice	9,26	Łupowo	16,32
Jasiniec	14,49	Motylewo	11,05
Jenin	12,55	Podjenin	8,70
Jeniniec	2,72	Raław	30,40
Jeninek	21,74	Roszkowice	0,00
Jeże	33,90	Stanowice	17,65
Jeżyki	44,12	Wieprzycze	7,63
Krzyszczyna	14,29	Włostów	15,15
Krzyszczynka	0,00		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej w Gorzowie Wielkopolskim.

³ Dane dotyczą osób, które korzystają z różnych form pomocy społecznej (maksymalnie 3 formy pomocy społecznej).

⁴ Dane nie dotyczą wypadków komunikacyjnych i wykroczeń komunikacyjnych.

Ostatnimi analizowanymi kategoriami w sferze społecznej są wskaźnik poziomu edukacji i kapitału społecznego.

Poziom edukacji na poziomie gminy przede wszystkim można określić analizując wyniki egzaminu wśród ośmioklasistów. Dokonując badania opierano się na danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu. Ocenie poddano wyniki z egzaminu z języka polskiego, matematyki i j. angielskiego za rok szkolny 2022/2023⁵. Średnia z tych trzech egzaminów dla gminy Bogdaniec to 60,66%. Wynik lepszy osiągnęły dzieci z miejscowości Bogdaniec, Motylewo, Stanowice.

Tab. 8 Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 60,66			
Bogdaniec	65	Kwiatkowice	59
Chwałowice	55	Lubczyno	53,6
Gostkowice	59	Łupowo	51
Jasiniec	51	Motylewo	65
Jenin	58	Podjenin	59
Jeniniec	59	Raław	51
Jeninek	59	Roszkowice	59
Jeże	51	Stanowice	65
Jeżyki	51	Wieprzycze	51
Krzyszczyna	59	Włostów	59
Krzyszczynka	59		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu.

Na kapitał społeczny składać się może m.in. jakość stosunków międzyludzkich, relacje, stosunki, efekty synergii. Jako sposób zbadanie kapitału można zastosować aktywność obywatelską rozumianą przez uczestnictwo w wyborach ogólnopolskich. W podejmowanej analizie zbadano frekwencje w obwodach głosowania w gminie z dwóch ostatnich wyborów parlamentarnych i ostatnich prezydenckich⁶. Średnia frekwencja w gminie wyniosła 55,55%, a do wyborów chętniej statystycznie uczęszczali mieszkańcy wsi Bogdaniec, Jenin, Łupowo, Motylewo, Raław, Stanowice.

Tab. 9 Średnia frekwencja wyborcza w 3 ostatnich wyborach ogólnopolskich. [%]

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 55,55			
Bogdaniec	56,6	Kwiatkowice	47,27
Chwałowice	49,91	Lubczyno	49,91
Gostkowice	47,27	Łupowo	60,42
Jasiniec	49,91	Motylewo	56,6
Jenin	58,51	Podjenin	47,27
Jeniniec	47,27	Raław	60,42
Jeninek	47,27	Roszkowice	49,91
Jeże	53,54	Stanowice	56,6
Jeżyki	53,54	Wieprzycze	53,54

⁵ Przy analizie danych każda miejscowość została przyporządkowana do odpowiedniej szkoły obwodowej, bez szczegółowej analizy czy dzieci z danej szkoły uczęszczają do innych szkół.

⁶ Wynik jest średnią wyników z odpowiedniej komisji obwodowych i taki wynik został przydzielony do danej miejscowości z danego obwodu głosowania, z powodu zmiany obwodów głosowania do wyliczeń nie wzięto frekwencji wyborów parlamentarnych w 2023 roku.

Krzyszczyna	47,27	Włostów	49,91
Krzyszczynka	47,27		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy obok problemów społecznych należy zbadać i zidentyfikować problemy w sferze: gospodarczej, środowiskowej, technicznej, funkcjonalno – przestrzennej. W kolejnych podrozdziałach są zaprezentowane wyniki dla tych sfer.

I.3 Sfera gospodarcza

Liczba podmiotów w gminie na przestrzeni lat 2017-2022 systematycznie rosła. Ogółem w 2022 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie okazała się o 12,00 % wyższa niż w 2017 r. W strukturze podmiotów z gminy dominowały firmy mikro, tj. podmioty zatrudniające do 9 pracowników. W 2022 r. stanowiły one 97,2% wszystkich przedsiębiorstw w gminie.

Mimo poprawy poziomu przedsiębiorczości, na terenie gminy daje się wyodrębnić wiele miejscowości o mniejszej niż średnia liczbie firm. Średnio na 100 mieszkańców przypadają 9,51 firmy. Najkorzystniejsza sytuacja ma miejsce w miejscowości: Jeninek (43,48% firmy/100 mieszkańców), Bogdaniec (16,57 firmy/100 mieszkańców) i Motylewo (12,15 firmy/100 mieszkańców).

Najniższe wskaźniki notuje aż 6 miejscowości gminy, przy czym najniższe w miejscowości: Krzyszczyna, Jeżyki, Jeniniec.

Tab. 10 Podmioty gospodarcze w gminie Bogdaniec na 100 mieszkańców w 2022 r.[%]

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 9,51			
Bogdaniec	16,57	Kwiatkowice	6,49
Chwałowice	9,46	Lubczyno	3,82
Gostkowice	2,78	Łupowo	8,62
Jasiniec	2,90	Motylewo	12,15
Jenin	9,56	Podjenin	8,70
Jeniniec	1,63	Raław	8,51
Jeninek	43,48	Roszkowice	8,70
Jeże	8,47	Stanowice	5,59
Jeżyki	1,47	Wieprzycze	11,45
Krzyszczyna	5,71	Włostów	12,12
Krzyszczynka	1,39		

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy REGON.

I.4 Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Sfera funkcjonalno-przestrzenna obejmuje te działania samorządu, które dotyczą podstawowej infrastruktury gminnej czyli dróg, chodników, oświetlenia, sieci wodno-kanalizacyjnej czy infrastruktury rekreacyjnej (plac zabaw, miejsca spotkań).

W gminie Bogdaniec każda z miejscowości jest zwodociągowana a do sieci na koniec 2022 roku podłączone jest 99,7% mieszkańców. Sieć wodociągowa jest w różnym stanie technicznym natomiast pilnego remontu wymaga w miejscowości Jeżyki i częściowo w miejscowości Chwałowice.

Sieć kanalizacyjna mimo, iż obejmuje 71% mieszkańców gminy nie jest dostępna we wszystkich miejscowościach. Na koniec 2022 roku tylko mieszkańcy Bogdańca, Motylewa, Raławia, Stanowic i częściowo Jenina i Łupowa korzystali z sieci. Pozostałe miejscowości jej nie posiadają.

Chodniki w gminie znajdują się wzdłuż drogi wojewódzkiej 132 częściowo w miejscowości Bogdaniec, oraz w całości wzdłuż ww. drogi w Łupowie i Jeninie. Wzdłuż dróg powiatowych chodniki znajdują się w Bogdańcu i Łupowie. W chwili obecnej budowa chodników wzdłuż dróg powiatowych odbywa się w Stanowicach i miejscowości Raław.

I.5 Sfera techniczna

Gmina Bogdaniec prezentuje bogaty i wszechstronny zasób dziedzictwa kulturowego. Samorząd gminy opracował Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Bogdaniec na lata 2023-2025. Wnioski płynące z zaobserwowanych problemów mają zachęcić właścicieli obiektów zabytkowych do podjęcia działań w celu zahamowania procesów degradacyjnych obiektów, ale także do kontynuowania działań zmierzających do ochrony dziedzictwa kulturowego ze strony samorządu terytorialnego⁷. Zachowane obiekty dziedzictwa historycznego w gminie stanowią o lokalizacji obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów technicznych. Związane są przede wszystkim z wiekiem zabudowy, jej zabytkowym charakterem oraz postępującą degradacją ze względu na znaczną kosztochłonność działań, które muszą być realizowane zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków. Do Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) wpisano 213 obiektów będących budowlami, z czego najwięcej zlokalizowanych jest w Bogdańcu (44 obiekty), najmniej w miejscowości Jeże i Wieprzyce, gdzie nie ma takich obiektów. Jako wskaźnik wykorzystano udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów zabytkowych (budowlanych) - im wyższy ten udział, tym mniej korzystna sytuacja, bo wymagane są większe środki na utrzymanie tych obiektów.

Tab. 11 Udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów w GEZ [%].

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 9,51			
Bogdaniec	20,66	Kwiatkowice	1,41
Chwałowice	6,10	Lubczyno	0,47
Gostkowice	3,76	Łupowo	7,98
Jasiniec	2,35	Motylewo	5,63
Jenin	10,33	Podjenin	0,47
Jeniniec	1,88	Raław	14,08
Jeninek	3,76	Roszkowice	1,41
Jeże	0,00	Stanowice	12,68
Jeżyki	1,41	Wieprzyce	0,00
Krzyszczyna	0,47	Włostów	2,35
Krzyszczynka	2,82		

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków.

⁷ Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Bogdaniec na lata 2023-2025, s. 61-65.

I.6 Sfera środowiskowa

Gmina Bogdaniec została w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie lubuskim” zaklasyfikowana do strefy gorzowskiej. Za główne lokalne źródła zanieczyszczeń uznano w nim: kominy domów ogrzewanych indywidualnie oraz transport samochodowy, który wpływa na stężenia zanieczyszczeń zwłaszcza na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z drogami o znacznym natężeniu ruchu. W strefie gorzowskiej stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów w zakresie: ozonu (poziom celu długoterminowego) oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, oceniając zanieczyszczenie w strefie gorzowskiej jako klasę C. Z tego względu jako jeden ze wskaźników środowiskowych do analizy sytuacji wewnątrzgminnej wybrano udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE,) innymi niż paliwa stałe (węgiel i węglopodobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających źródło ciepła do Ewidencji. Większość budynków w gminie, których właściciele/zarządcy wykazali do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków źródła ciepła, wykorzystuje do celów grzewczych węgiel. Jedynie 34,24% budynków jest ogrzewanych innym źródłem ciepła. Najwięcej takich budynków jest w Bogdańcu, Jeninie, Łupowie najmniej w miejscowości Roszkowice, Krzyszczyńska i Gostkowice.

Tab. 12 Udział budynków opalanych alternatywnymi źródłami ciepła w ogólnej liczbie budynków zgłoszonych do CEEB [%].

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 34,24			
Bogdaniec	44,53	Kwiatkowice	24,14
Chwałowice	14,41	Lubczyno	19,26
Gostkowice	8,82	Łupowo	45,78
Jasiniec	23,91	Motylewo	34,34
Jenin	42,95	Podjenin	20,37
Jeniniec	27,01	Raław	20,83
Jeninek	22,58	Roszkowice	14,29
Jeże	21,43	Stanowice	10,78
Jeżyki	25,81	Wieprzyce	24,24
Krzyszczyna	23,81	Włostów	18,18
Krzyszczyńska	13,64		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bogdaniec.

Problem środowiskowym, wartym analizy zwłaszcza w kontekście obszarów wiejskich jest również problem pokrycia azbestem budynków mieszkalnych i gospodarczych. Na terenie gminy Bogdaniec w każdej miejscowości można zlokalizować obiekty pokryte azbestem. Najwięcej azbestu na obiektach budowlanych znajduje się w miejscowości Jeninie (555990,00 kg) i Stanowice (120585 kg), najmniej w miejscowości Jeże (1215,00 kg) i Roszkowice (11400 kg). Analizując wskaźnik ilości substancji niebezpiecznej jaką jest azbest na 1 mieszkańca gminy przypada średnio 0,21 tony azbestu. Analiza powyższego wskaźnika wskazuje, iż tylko w 8 miejscowościach jest on niższy niż średnia gminy

Tab. 13 Ilość azbestu przypadającego na 1 mieszkańca gminy w tonach.

Miejscowość	Wskaźnik	Miejscowość	Wskaźnik
średnia gminy – 0,21			
Bogdaniec	0,04	Kwiatkowice	0,11
Chwałowice	0,28	Lubczyno	0,14
Gostkowice	0,11	Łupowo	0,01
Jasiniec	0,47	Motylewo	0,41
Jenin	0,03	Podjenin	0,30
Jeniniec	1,51	Raław	0,25
Jeninek	0,32	Roszkowice	0,50
Jeże	0,02	Stanowice	0,35
Jeżyki	0,26	Wieprzycze	0,45
Krzyszczyna	0,17	Włostów	0,96
Krzyszczynka	0,24		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Bogdaniec.

II WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

II.1 Identyfikacja obszaru zdegradowanego

Obszar zdegradowany to przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenne, środowiskowe, techniczne) oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców. Wyznaczając obszar zdegradowany, uwzględniono powyższe zasady. Diagnoza oparta została na mierzalnych wskaźnikach opisujących przede wszystkim problemy społeczne w gminie Bogdaniec. Dokonano również analizy pozostałych podstawowych obszarów funkcjonowania gminy - gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej. Dla potrzeb wyznaczenia obszaru zdegradowanego określono listę potencjalnych wskaźników, które posłużyły zarówno do analizy porównawczej sytuacji gminy na tle regionu, a przede wszystkim - do przestrzennego zobrazowania zróżnicowania wewnętrznego. Poziom wewnętrznych dysproporcji rozwoju zbadany został w odniesieniu do wszystkich miejscowości. Dla wskazanych jednostek pozyskano dane z Urzędu Gminy Bogdaniec oraz instytucji zewnętrznych, m.in. Powiatowego Urzędu Pracy w Gorzowie Wielkopolskim, Komendy Miejskiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim czy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bogdańcu.

Dane poddano ocenie pod kątem stworzenia zestawu porównywalnych wskaźników odnoszących wartość danej cechy do miejscowości. Dobór wskaźników opierał się przede wszystkim na poprawności metodologicznej. Zestaw wskaźników musiał w sposób czytelny przedstawiać dany problem, być łatwy w odbiorze, opierać się o dostępne dane umożliwiające jego weryfikację, pozwolić na ocenę dysproporcji rozwojowych w gminie oraz być skonstruowany zgodnie z zasadami matematycznymi i statystycznymi. Kolejnym kryterium była reprezentacja przestrzenna - wskaźnik musiał dać możliwość prezentacji w odniesieniu do jednostki mniejszej niż gmina, w tym przypadku do miejscowości.

W wyniku powyższej procedury wybrano zestawienie **13 wskaźników**, które zastosowano do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tab. 14 Wskaźniki wykorzystane do analizy sytuacji kryzysowej w gminie Bogdaniec.

SFERA	WSKAŹNIKI
społeczna	1. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców [%]; 2. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób na 100 mieszkańców [%]; 3. Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób na 1000 osób [%]; 4. Udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku w grupie osób bezrobotnych na 100 mieszkańców [%] 5. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na 100 mieszkańców [%]; 6. Liczba osób korzystających ogółem z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [%]; 7. Stopień zagrożenia przestępczością – udział czynów karalnych na 1000 mieszkańców [%]; 8. Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];

	9. Średnia frekwencja w 3 ostatnich wyborach krajowych [%].
gospodarcza	Udział podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców [%]
funkcjonalno-przestrzenna	Sieć kanalizacyjna w danej miejscowości [TAK/NIE];
techniczna	Udział obiektów zabytkowych w danej jednostce analitycznej w ogóle zabytków gminy [%]
środowiskowa	Udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE,) innymi niż paliwa stałe (węgiel i węglopodobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających do bazy CEEB[%]. Ilość ton azbestu przypadającego na 1 mieszkańca [tona]

Źródło: opracowanie własne.

W pierwszej kolejności określono poziom koncentracji zjawisk negatywnych dla gminy jako całości. To pozwoliło określić wartość referencyjną danego wskaźnika (średnia dla gminy), aby potem porównać to do wartości referencyjnych dla pojedynczych miejscowości. Na początek oceniono kryteria społeczne, które zgodnie z ustawą stanowią podstawę wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Założono, że za obszar zdegradowany spełniający kryterium degradacji społecznej uznana zostanie jednostka analityczna (miejscowość), która charakteryzuje się kumulacją problemów społecznych, tj. na 9 analizowanych wskaźników wartości niekorzystne wystąpią w przypadku **5 wskaźników**.

Następnie analizie poddano natężenie występowania pozostałych zjawisk negatywnych w pozostałych sferach (gospodarcza i/lub przestrzenno-funkcjonalna i/lub środowiskowa i/lub techniczna) i ostatecznie miejscowość, aby była uznawana za **obszar zdegradowany** musi charakteryzować się natężeniem zjawisk społecznych (co najmniej 5) i co najmniej jednym z pozostałych sfer.

Wskaźniki dla miejscowości w poszczególnych sferach tj. społecznej i dodatkowej prezentuje tabela poniżej.

Tab. 15 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego w gminie Bogdaniec⁸.

Sołectwo	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców [%]	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób na 100 mieszkańców [%];	Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób na 1000 osób [%];	Udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku w grupie osób bezrobotnych na 100 mieszkańców [%]	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na 100 mieszkańców [%];	Liczba osób korzystających ogółem z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [%];	Stopień zagrożenia przestępczością – udział czynów karalnych na 1000 mieszkańców [%]	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];	Średnia frekwencja w 3 ostatnich wyborach krajowych [%].	Udział podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Sieć kanalizacyjna w gminie [TAK/NIE]	Udział obiektów zabytkowych w danej jednostce analitycznej w ogóle zabytków gminy [%]	Udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE) innymi niż paliwa stałe (węgiel i węgiel podobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających do bazy CEEB [%].	Ilość ton azbestu na 1 mieszkańca w [tona]	Degradacja w sferze społecznej	Degradacja w pozostałych sferach
GMINA	40,43	22,00	9,99	31,88	23,19	5,23	16,50	60,66	55,55	9,51	TAK/NIE	10,14	34,24	0,21		
Bogdaniec	43,52	22,91	8,94	18,18	0,0	5,28	25,18	65,00	56,60	16,57	TAK	20,66	44,53	0,04	4	1
Chwałowice	29,05	16,40	3,15	0,00	0,0	4,10	6,31	55,00	49,91	9,46	NIE	6,10	14,41	0,28	2	4
Gostkowice	24,62	14,81	18,52	50,00	50,00	14,81	9,26	59,00	47,27	2,78	NIE	3,76	8,82	0,11	6	3
Jasiniec	50,00	23,19	0,00	0,00	0,0	1,45	14,49	51,00	49,91	2,90	NIE	2,35	23,91	0,47	4	3
Jenin	57,63	27,08	10,16	47,06	29,41	3,89	12,55	58,00	58,51	9,56	Częściowo	10,33	42,95	0,03	6	1
Jeniniec	27,03	16,35	13,62	0,00	40,00	3,81	2,72	59,00	47,27	1,63	NIE	1,88	27,01	1,51	4	4
Jeninek	85,00	36,96	0,00	0,00	0,0	2,17	21,74	59,00	47,27	43,48	NIE	3,76	22,58	0,32	5	3
Jeże	46,67	23,73	0,00	0,00	0,0	0,00	33,90	51,00	53,54	8,47	NIE	0,00	21,43	0,02	5	3
Jeżyki	25,21	14,71	9,80	0,00	0,0	10,29	44,12	51,00	53,54	1,47	NIE	1,41	25,81	0,26	4	4
Krzyszczyna	24,32	12,86	0,00	0,00	0,0	8,57	14,29	59,00	47,27	5,71	NIE	0,47	23,81	0,17	3	3
Krzyszczynka	41,86	25,00	0,00	0,00	0,0	8,33	0,00	59,00	47,27	1,39	NIE	2,82	13,64	0,24	5	4

⁸ Kolorem zaznaczono wartości wskaźników mniej korzystne niż średnia dla gminy, a więc świadczące o występowaniu sytuacji kryzysowej w danej dziedzinie.

Kwiatkowice	20,98	12,99	8,66	100,00	0,0	11,69	12,99	59,00	47,27	6,49	NIE	1,41	24,14	0,11	4	3
Lubczyno	36,90	21,53	6,94	50,00	50,00	4,86	17,36	53,60	49,91	3,82	NIE	0,47	19,26	0,14	5	3
Łupowo	40,80	22,49	9,32	12,50	50,00	2,45	16,32	51,00	60,42	8,62	Częściowo	7,98	45,78	0,01	4	1
Motylewo	30,25	19,89	5,52	0,00	0,0	3,87	11,05	65,00	56,60	12,15	TAK	5,63	34,34	0,41	0	0
Podjenin	37,31	21,74	8,70	0,00	0,0	8,70	8,70	59,00	47,27	8,70	NIE	0,47	20,37	0,30	3	3
Raław	33,16	19,76	21,28	57,14	14,3	5,47	30,40	51,00	60,42	8,51	TAK	14,08	20,83	0,25	5	4
Roszkowice	133,33	52,17	0,00	0,00	0,0	8,70	0,00	59,00	49,91	8,70	NIE	1,41	14,29	0,50	5	4
Stanowice	33,33	21,18	26,47	33,33	22,2	11,47	17,65	65,00	56,60	5,59	TAK	12,68	10,78	0,35	4	3
Wieprzyce	25,81	15,27	3,82	0,00	0,0	4,58	7,63	51,00	53,54	11,45	NIE	0,00	24,24	0,45	2	3
Włostów	54,55	27,27	0,00	0,00	0,0	4,55	15,15	59,00	49,91	12,12	NIE	2,35	18,18	0,96	4	3

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 16 Zestawienie wskaźników dla gminy Bogdaniec i obszaru zdegradowanego.

	Wskaźnik	Wartość referencyjna gminy	Wartość wskaźnika dla obszaru zdegradowanego
społeczne	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców [%]	40,43	49,43
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób na 100 mieszkańców [%]	22,00	24,61
	Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób na 1000 osób [%]	9,99	10,79
	Udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku w grupie osób bezrobotnych na 100 mieszkańców [%]	31,88	38,89
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na 100 mieszkańców [%];	23,19	35,71
	Liczba osób korzystających ogółem z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [%];	5,23	4,70
	Stopień zagrożenia przestępczością – udział czynów karalnych na 1000 mieszkańców [%]	16,50	15,79
	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];	60,66	49,83
	Średnia frekwencja w 3 ostatnich wyborach krajowych [%].	55,55	41,41
gospodarcze	Udział podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	9,51	8,85
funkcjonalno-przestrzenna	Sieć kanalizacyjna w gminie [TAK/NIE]	TAK/NIE	NIE
techniczna	Udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów w GEZ	10,14	4,58
środowiskowa	Udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE,) innymi niż paliwa stałe (węgiel i węglopodobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających do bazy CEEB [%].	34,24	36,18
	Ilość ton azbestu na 1 mieszkańca w [tona]	0,21	0,09

Źródło: opracowanie własne.

W obszar zdegradowany wchodzi miejscowości: **Gostkowice, Jenin, Jeninek, Jeże, Krzyszczyńska, Lubczyno, Raclaw, Roszkowice** gdyż tylko one spełniają wymogi kumulacji degradacji społecznej (5 wskaźników) i co najmniej jednego dodatkowego.

Obszar wyznaczony jako zdegradowany zajmuje **2845,00 ha**, tj. **26,46%** powierzchni gminy Bogdaniec. Na terenie zdegradowanym mieszka łącznie **2596,00 osób** (Gostkowice – 108, Jenin –

1673, Jeninek – 46, Jeże – 59, Krzyszczynka – 70, Lubczyno – 288, Raclaw – 329, Roszkowice - 23), tj. **37,57 % ogółu mieszkańców gminy.**

II.2 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Wyznaczając zasięg obszaru rewitalizacji kierowano się następującymi przesłankami, wynikającymi wprost z ustawy o rewitalizacji:

- spełnieniem wymogu kumulacji zdegradowania społecznego i co najmniej jednego czynnika dodatkowego,
- obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk;
- obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego;
- obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Stosując wspomniane wyżej zasady i ze względu, iż jako jedyne spełniają wskaźnik dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego obszar rewitalizacji obejmuje wsie: **JENIN, LUBCZYNO, ROSZKOWICE.**

Tab.17 Zestawienie wskaźników dla gminy Bogdaniec i obszaru rewitalizacji.

	Wskaźnik	Wartość referencyjna gminy	Wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji
społeczne	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców [%]	40,43	58,48
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu osób na 100 mieszkańców [%]	22,00	27,42
	Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób na 1000 osób [%]	9,99	10,02
	Udział osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku w grupie osób bezrobotnych na 100 mieszkańców [%]	31,88	47,06
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na 100 mieszkańców [%];	23,19	29,41
	Liczba osób korzystających ogółem z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [%];	5,23	3,95
	Stopień zagrożenia przestępczością – udział czynów karalnych na 1000 mieszkańców [%]	16,50	12,38
	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];	60,66	58,50
	Średnia frekwencja w 3 ostatnich wyborach krajowych [%].	55,55	54,21
gospodarcze	Udział podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	9,51	8,72

funkcjonalno-przestrzenna	Sieć kanalizacyjna w gminie [TAK/NIE]	TAK/NIE	NIE
techniczna	Udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów w GEZ	10,14	4,07
środowiskowa	Udział procentowy ogrzewania budynków alternatywnymi źródłami energii (gaz, OZE,) innymi niż paliwa stałe (węgiel i węglopodobne) w ogólnej liczbie gospodarstw zgłaszających do bazy CEEB [%].	34,24	39,52
	Ilość ton azbestu na 1 mieszkańca w [tona]	0,21	0,05

Źródło: opracowanie własne.

Obszar rewitalizacji gminy Bogdaniec zamieszkiwany jest łącznie przez **1984,00 osób** (Jenin – 1673, Lubczyno – 288, Roszkowice - 23), tj. **28,71% ogółu mieszkańców** gminy. Jego powierzchnia zajmuje łącznie **621,2ha** , tj. **5,56 %** powierzchni gminy.

SPIS TABEL

Rys. 1 Położenie gminy Bogdaniec na tle powiatu gorzowskiego.....	2
Rys. 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności [%].	3
Tab. 1 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy Bogdaniec w 2022 r. [%].	3
Tab. 2 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności wieku produkcyjnym w gminie Bogdaniec w 2022 r. [%].	4
Tab. 3 Udział bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy Bogdaniec w 2022 r. na 1000 osób [%].	4
Tab. 4 Udział liczby bezrobotnych długotrwale w ogóle bezrobotnych w gminie Bogdaniec na 100 osób w 2022 r. [%].	5
Tab. 5 liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku w grupie osób bezrobotnych 100 osób w 2022 r. [%].	5
Tab. 6 Korzystający z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w gminie Bogdaniec w 2022 r.	6
Tab. 7 Przestępstwa i wykroczenia na 1000 mieszkańców w gminie Bogdaniec na 1000 osób w 2022 r. [%]	6
Tab. 8 Średni wynik egzaminu ósmoklasisty na rok szkolny 2022/2023 [%];.....	7
Tab. 9 Średnia frekwencja wyborcza w 3 ostatnich wyborach ogólnopolskich. [%]	7
Tab. 10 Podmioty gospodarcze w gminie Bogdaniec na 100 mieszkańców w 2022 r. [%]	8
Tab. 11 Udział obiektów wpisanych do GEZ w danej miejscowości w ogóle obiektów w GEZ [%].....	9
Tab. 12 Udział budynków opalanych alternatywnymi źródłami ciepła w ogóle budynków zgłoszonych do CEEB [%].	10
Tab. 13 Ilość azbestu przypadającego na 1 mieszkańca gminy w tonach.	11
Tab. 14 Wskaźniki wykorzystane do analizy sytuacji kryzysowej w gminie Bogdaniec.	12
Tab. 15 Zestawienie wskaźników wykorzystanych do wyznaczenia obszaru zdegradowanego w gminie Bogdaniec.	18
Tab. 16 Zestawienie wskaźników dla gminy Bogdaniec i obszaru zdegradowanego.	21
Tab.17 Zestawienie wskaźników dla gminy Bogdaniec i obszaru rewitalizacji.	22

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1 Położenie gminy Bogdaniec na tle powiatu gorzowskiego.....	2
Rys. 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ogóle ludności [%].	3